

Список використаних джерел

1. Lionel Sujay Vailshery. Ukraine: electronic device usage. URL: <https://www.statista.com/statistics/362800/electronic-device-usage-ukraine/>.
2. A decade of digital dependency. URL: <https://www.ofcom.org.uk/about-ofcom/latest/features-and-news/decade-of-digital-dependency>.
3. Застосування електронних доказів під час розгляду справ, пов'язаних із корупцією, збірка навчальних матеріалів для тренінгу суддів. URL: <http://nsj.gov.ua/files/1581330611%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B8%202019.pdf>.
4. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. Дата оновлення: 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.
5. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон від 22.05.2003 № 851-IV. Дата оновлення: 30.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
6. Постанова Верховного Суду № 751/6069/19 від 10.09.2021. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=91722819&red=100003ad3e2380c6111ec53cbf7a26ca506213&d=5>.

Сом Карина Сергіївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: *Чуприна Олена
Віталіївна*, професор кафедри
криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат медичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО- ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

Статистика показує, що за період з 1 по 14 листопада 2021 року у м. Києві було зафіксовано 1625 випадків дорожньо-транспортної пригоди (далі – ДТП), у яких травми отримало 83 людей, 6 – загинуло [1]. Цей показник дає нам зрозуміти, що ДТП являється однією з важливих проблем для суспільства. Небезпека, яка посягає на життя водія та пасажирів, зростає вдвічі, коли швидкість автомобіля на дорозі сягає 110 км/год. В динаміці травми, які отримані внаслідок ДТП, потерпілі особи можуть змінювати своє первинне положення, особливо це стосується перехрестно-бічних зіткнень транспортних засобів (далі – ТЗ), які рухаються. У цих випадках призначають комплексну експертизу, так як воно допомагає органам досудового

розслідування у процесі та розкритті даного виду правопорушенні. Тому дослідження напрямків та можливостей експертних досліджень під час розслідування ДТП завжди є актуальною темою.

До комплексної експертизи входить автотехнічна, транспортно-трасологічна, дактилоскопічна експертизи, експертиза матеріалів, речовин та виробів, а також судово-медична експертиза. У ст. 242 КПК України зазначається, що обов'язково проводиться судово-медична експертиза для встановлення причини смерті, характер та тяжкість тілесних ушкоджень.

Під час розслідування ДТП дана експертиза також вирішує питання стосовно наявності й ступеня у потерпілих алкогольного сп'яніння, визначення механізму утворення тілесних ушкоджень та зв'язку з автопригодою, з'ясування їх стану здоров'я. Зазначимо, що об'єктом судово-медичної експертизи є трупи, живі особи, інформацію про слід, який виявлений на об'єкті та матеріали справи, то до експерта направляється не тільки об'єкти біологічного (кров, волосся, мозкову речовину, кістки, м'які тканини тощо) та небіологічного (одяг потерпілого, частини транспортного засобу, волосся, кров тощо) походження і матеріали даного провадження.

Для об'єктивного дослідження доказів, слідчий повинен надати експертові необхідну медичну документацію про стан здоров'я потерпілого, виписки з протоколів слідчих дій, об'єкти зі інформацією про слід і зразки для порівняльного дослідження. Одержання зразків для порівняльного дослідження доцільно проводити за участю експерта, якому доручено проведення експертизи. Оскільки це може забезпечити правильність вилучення зразків у достатніх обсягах [2].

Слід зауважити, що при розслідуванні ДТП судово-медична експертиза необхідна для вияснення, що робила ця особа у транспортному засобі. Так, як бувають ситуації, що водій та пасажир правого переднього сидіння змінюють місце перебування у ТЗ, таким чином даний водій понесе меншу відповідальність, тому необхідно визначити відмінність між травмами, які отримав водій та який отримав пасажир, але також враховувати на якому сидінні дана особа перебувала.

До характерних тілесних ушкоджень, які виявляють у водія ТЗ, можна віднести: перелом обох кісток правого передпліччя в ділянці зап'ястка (типова травма руки водія, який міцно утримує кермо); відкритий вколочений осколковий перелом лівого гомілково-стопного суглобу (звично виникає у водія при силовому тиску на педалі управління); синець та велика рвана рана під пахвою лівої руки (ушкодження прогнозовано утворилось від потужної ударної дії рульового колеса, коли рука водія «зіскочила» з керма); чисельні синці та смугасті вертикальні садна на внутрішніх поверхнях стегон, забій лона і промежини з утворенням рваної рани калитки (результат потужного ударного контакту зі ступицею рульової колонки).

Більша частина тілесних ушкоджень, які виявляють у особи, яка перебувала на правому передньому сидінні, прогнозовано виникла на початкових етапах ДТП, в результаті інерційного переміщення потерпілого вперед та потужної ударної взаємодії його тіла з передньою панеллю, правою частиною переднього вітрового скла, правою передньою стійкою, у результаті чого утвориться такі значні за об'ємом ушкодження, як відкрита травма голови з ушкодженням м'яких покривних тканин, кісток черепа, мозку та його оболонок; повний розрив грудного відділу хребта; розтрощення печінки; садна на передній поверхні лівої гомілки, забій м'яких тканин зовнішньої поверхні правого стегна; перелом правої стегнової кістки та інші.

Комплекс ушкоджень, які виявляють у пасажирі правому задньому сидінні: травма правих відділів голови з крововиливами у м'які покриви голови, під м'яку мозкову оболонку та речовину головного мозку; ділянка забою речовини головного мозку в лобній долі, закритий перелом правої плечової кістки та інші.

Тілесні ушкодження, котрі виявляються у пасажирі лівому задньому сидінні не чисельні, найменші за об'ємом в порівнянні з ушкодженнями всіх інших потерпілих, які перебували у ТЗ, подій та не носять таких специфічних або типових ознак [3].

До судово-медичного експерта ставлять питання, які можуть мати різне формулювання, однак більшість буде направлена на в'яснення причини та час настання смерті і причинно-наслідковий зв'язок між ДТП та настання смерті.

Однак зупинимося на тих питань, які безпосередньо стосуються з'ясування механізму ДТП, оскільки під час аварії тіло потерпілого виступає як слідосприймаючий об'єкт, і специфічні пошкодження на ньому можуть відображати форму, малюнок, розміри й інші властивості частин і деталей автомобіля. Судово-медичні дослідження тіла особи є особливо актуальними за відсутності відомостей про ТЗ, що спричинив тілесні ушкодження, та дозволяють дійти висновку про тип ТЗ, особливості травмуючої поверхні, наявність можливих механічних пошкоджень і сліди виділень організму потерпілого на ТЗ, що утворилися внаслідок ДТП. У такому випадку даному експерту надають такий перелік питань:

– чи є на тілі (одязі) покійного сліди від удару; якщо так, то чи ці сліди є наслідком переїзду транспортним засобом ?

– який напрямок переїзду ?

– чи є на трупі сліди волочіння ?

– який напрямок волочіння трупа [4]?

Підкреслимо, що при судово-медичному дослідженні трупів осіб, загиблих унаслідок ДТП, можливі й додаткові дослідження. Так, вивчення одягу дозволяє виявити сліди ударів, фарби, змашувальних матеріалів. Мікроскопічне дослідження садна і ран може виявити

частинки ґрунту, уламки скла, шматочки дерева, частинки лакофарбове покриття від автомобіля тощо. Для дослідження таких об'єктів можуть окремо або в комплексі призначатися й інші види експертних досліджень, зокрема трасологічна експертиза (експертиза механічних пошкоджень одягу, експертиза нашарувань на одязі) або експертиза матеріалів, речовин та виробів.

Після вищесказаного зробимо висновок, що у комплексної експертизи, судово-медична експертиза відіграє невід'ємну роль у проведенні розслідуванні, оскільки при висновку судмедексперта може вирішити подальший хід провадження. Якщо говорити про розслідування ДТП, то висновок судово-медичного експерта може визначити причини смерті особи, яка загинула або яка отримала тілесні ушкодження, а якщо про ушкодження, то визначити їх тяжкість під час автопригоди. Це необхідно для кваліфікації кожної особи, яка причетна до даного кримінального правопорушення, щоб слідчий, прокурор або суддя об'єктивно оцінили ситуації для призначенням судом підозрюваному відповідальність.

Список використаних джерел

1. ДТП, статистика та аналіз. Офіційний портал Києва. – URL: https://kyivcity.gov.ua/dorohy_transport_ta_parkovky/dorozhniy_rukh_377411/dtp_statistika_ta_analiz_379515/.

2. Грига М.А., Осетрова О.С. Судові експертизи, що проводяться під час розслідування дорожньо-транспортних пригод. Правовий часопис Донбасу. Золота миля. Харків. 2017. № 3-4 (61). – URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/234297.pdf>.

3. В.В. Войченко, С.В. Козлов, О.Л. Зубов. Судово-медична оцінка автотравми водія та пасажирів за даними комплексних експертиз. Судово-медична експертиза. Київ. 2018. № 2. – URL: <https://repo.dma.dp.ua/4705/1/%D0%A1%D0%A3%D0%94%D0%9E%D0%92%D0%9E-%D0%9C%D0%95%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%90%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9D%D0%9A%D0%90%D0%90%D0%92%D0%A2%D0%9E%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9C%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%94%D0%86%D0%AF.pdf>.

4. Антіпова О.І. Використання можливостей судових експертиз при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод. Форум права. 2014. № 2. С. 17–21. – URL: file:///D:/Downloads/FP_index.htm_2014_2_5.pdf.